

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Н.В. Кудикіної про кандидатську
дисертацію Н. К. Мар'євич з теми “Підготовка майбутніх учителів початкових
класів до організації музично-ігрової
діяльності молодших школярів” зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика
професійної освіти

Демократичні тенденції соціального розвитку України зумовили зміни цінностей суспільства та цілей освіти. Гуманістичне оновлення школи неможливе без актуалізації внутрішнього потенціалу учнів у процесі тих діяльностей, які природно забезпечують саморозвиток дитячої особистості. До школи дитина набуває унікального досвіду ігрової діяльності, яка є своєрідним і незамінним засобом її самовиховання, самонавчання, самопізнання, самореалізації. Зорієнтована на дитину чотирирічна початкова освіта прагне цілеспрямовано використовувати гру у навчально-виховному процесі, оскільки вона має великий педагогічний потенціал і найбільшою мірою створює для учнів атмосферу психологічного комфорту. З огляду на це дисертаційна робота Наталії Костянтинівни Мар'євич присвячена дослідженню актуальної в науковому і практичному аспектах проблеми – підготовці майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів.

У площині теорії і практики професійної освіти виявляються суперечності щодо підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів (с. 2) і в цьому ключі пропонуване дослідження є також актуальним.

Відзначимо, що в останні десятиліття плідно розвивається теорія і методика професійної освіти через дослідження проблем підготовки педагогів до використання гри у навчально-виховному процесі початкової школи, проте більшість наукових пошуків присвячені питанням забезпечення ефективності викладання окремих навчальних предметів (мови, математики, літературного читання та ін.) через використання ігор різних видів. Останнім часом дослідники зацікавилися й методикою організації ігрової діяльності предметів естетичного циклу і саме цей аспект професійної освіти нині потребує пильної уваги і вчених, і викладачів.

Робота Н. К. Мар'євич в цьому сенсі є цікавим і своєчасним дослідженням. І те що авторка обрала саме школу 1-го ступеня як підґрунтя для формування музично-естетичної компетентності учнів, що передбачено Державним стандартом початкової загальної освіти, викликає схвалення і задоволення. Схвально те, що розглядається важлива і малодосліджена проблема теорії і методики професійної освіти, а задоволення викликає прагнення

дослідниці спеціально організованою науковою роботою розв'язати цю проблему. Означене прагнення підтримувало пошукову активність здобувачки протягом вельми довгого часу – тему дисертації узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні протоколом № 10 від 23.12.2008 р., а захист відбувається у вересні 2015 року.

Рецензовану дисертаційну роботу ми розцінюємо як вдало організоване наукове дослідження з вагомим практичним результатом, адже проблема, що розглядається, ще слабо реалізується в процесі професійної підготовки майбутніх вчителів до практичної діяльності у початковій школі, і все те, що зробила авторка у своєму дослідженні, розцінюється нами як новизна в педагогічній науці.

Дисертація Н. К. Мар'євич має логічно визначену структуру (вступ, 3 розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел, 19 додатків. Робота містить 13 рисунків, 8 таблиць. Загальний обсяг дисертації становить 265 сторінок, з яких основного тексту – 190 сторінки. За змістом структурні частини роботи відповідають загальноприйнятим вимогам.

У вступі чітко визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, що свідчить про те, що автор дисертації добре розуміє проблему й ті питання, які необхідно досліджувати.

Авторкою використано широку джерельну базу (список використаних джерел містить 315 найменувань) для досягнення мети і розв'язання завдань дослідження. Аналіз тексту дисертації Н. К. Мар'євич засвідчує її вміння добирати і аналізувати психолого-педагогічні джерела та нормативні документи з організації освіти, висловлювати власний погляд на досліджувану проблему, робити узагальнення і висновки.

У першому розділі – “Теоретико-методологічні основи проблеми дослідження” Н. К. Мар'євич розкриває теоретичні положення щодо естетико-педагогічної підготовки вчителя початкових класів, поглиблює уявлення про музично-ігрову діяльність учнів, розкриває психологічні особливості організації та педагогічного управління ігровою діяльністю молодших школярів.

З'ясовуючи зміст понять “музично-ігрова діяльність молодших школярів”, “готовність майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів” та ін. авторка подає традиційне трактування цих дефініцій, але під кутом зору досліджуваної проблеми. При цьому виявляє достатній рівень узагальнення й уміння аналізувати погляди різних учених.

Як підсумок аналізу першого розділу констатуємо, що дослідниця підвела солідну теоретичну базу під пропоновані педагогічні умови та обґрунтовано їх розкрила.

Поєднання аналізу сучасного стану підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів і рівня рівні готовності студентів до організації музично-ігрової діяльності учнів школи першого ступеня дозволило Наталії Костянтинівні аргументовано довести складність досліджуваної проблеми і необхідність особливої методики реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх педагогів до означеної діяльності.

Другий розділ присвячено визначенню педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації дитячої музично-ігрової діяльності. Перебіг наукового пошуку спонукає автора до розробки моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, яка охоплює такі компоненти: знаннєво-підготовчий, технологічно-практичний, креативно-організаторський етапи); визначенні педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, до яких належать реалізація гносеологічно-знаннєвого підходу до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів у процесі загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя; забезпечення рефлексивної готовності майбутнього вчителя початкової школи до організації музично-ігрової діяльності дітей у процесі становлення педагогічної майстерності; розвиток у студентів методичної вправності щодо організації музично-ігрової діяльності учнів на основі інтегрованого підходу до навчально-виховної роботи в школі першого ступеня; впровадженні креативного підходу до організації позааудиторної роботи зі студентами на музично-ігровій основі); розробці критеріїв (ціннісне усвідомлення виховного значення музично-ігрової діяльності; оволодіння якісною інтегративно-теоретичною підготовкою; здатність до практичного керівництва музично-ігровою діяльністю; стійка орієнтація на самовдосконалення і творче зростання). На наш погляд, розробка моделі в дисертаційному дослідженні відзначається суттєвою теоретико-методологічною продуктивністю, оскільки моделювання у професійній освіті розглядається як непрямий, опосередкований метод наукового пізнання об'єктивних педагогічних явищ, суть якого полягає в заміщенні досліджуваного педагогічного об'єкта іншим, спеціально для цього створеним.

Третій, останній розділ, який видається особливо змістовним і ґрунтовним, містить реалізацію авторської ідеї підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів – і це основне досягнення дисертантки. У

розділі сформульовано вихідні положення експериментальної методики реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, окреслено основні складники пропонованої методики, яка передбачає послідовне використання в процесі знаннєво-підготовчого, технологічно-практичного, креативно-організаторського етапів підготовки студентів авторських прийомів та алгоритмів організації їхньої роботи під час викладання дисциплін циклу професійно-орієнтованої підготовки, виконання дослідницьких проєктів, вивчення варіативної навчальної дисципліни “Практикум з організації музично-ігрової діяльності учнів початкової школи” та ін.

Схвалення заслуговує виокремлення критеріїв вивчення кожного структурного компонента готовності майбутнього вчителя початкових класів до організації музично-ігрової діяльності дітей (критерієм естетичної спрямованості педагогічної дії вчителя визначено ціннісне усвідомлення виховного значення музично-ігрової діяльності; критерієм когнітивно-мистецької обізнаності – оволодіння якісною інтегративно-теоретичною підготовкою; креативно-методична вмільість визначається за критерієм здатності до практичного керівництва музично-ігровою діяльністю; критерієм рефлексивно-регулятивної активності – стійка орієнтація студента на самовдосконалення та творче зростання).

На підставі аналізу результатів діагностичних процедур, здійснених з урахуванням виокремлених критеріїв і показників готовності майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності, було визначено якісно своєрідні рівні зазначеної готовності (елементарно-невизначений, початково-індиферентний, достатньо-репродуктивний, творчо-конструктивний)

Аналіз матеріалів контрольного експерименту засвідчує позитивні зрушення, що відбулися в експериментальній групі в результаті формувальної частини експериментальної роботи. Яка здійснювалась через на знаннєво-підготовчий, технологічно-практичний та креативно-організаторський етапи з дотриманням пропонованих педагогічних умов.

Процедури математичної обробки експериментальних матеріалів підтверджують статистичну значущість зрушень у рівнях готовності студентів експериментальної групи до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, водночас зміни в рівнях готовності студентів контрольної групи до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, які відбулися протягом формувального етапу експерименту, не є статистично значущими.

На наш погляд, завдання, поставлені авторкою в дисертації, виконано й теорія і методика професійної освіти у вищій школі поповнилася новим цікавим дослідженням.

Висновки, зроблені за результатами експериментально-дослідного навчання, суттєві, логічні, переконливі, усі вони впливають зі здобутих, відповідно оброблених і проаналізованих даних експерименту.

Вірогідність одержаних результатів забезпечується теоретико-методологічними основами дослідження, застосуванням системи методів, що взаємодоповнюють один одного, адекватних його цілям і завданням, якісним і кількісним аналізом відповідного фонду фактів, одержаних авторкою у процесі дослідно-експериментальної роботи та впровадженням розробленої дисертанткою методики в практику вищої школи.

Апробація і впровадження результатів дослідження здійснювались через публікацію статей в наукових фахових виданнях, тез доповідей, участі у науково-практичних конференціях різних рівнів, через роботу методичних об'єднань учителів початкових класів та ін.

Загальні висновки, зроблені автором, логічно вибудовані та чіткі, окреслюють перспективи подальшого наукового пошуку.

Наукова новизна одержаних результатів і характер їх практичної значущості не викликають сумнівів.

Аналіз тематики публікацій Н. К. Мар'євич свідчить про їх відповідність вимогам ДАК України. Публікації дисертантки досить повно відображають зміст, етапи та основні результати дослідження. Довідки про впровадження результатів відповідають меті дослідження й підтверджують його результативність.

Попри загалом високу оцінку дисертаційної роботи Н. К. Мар'євич висловимо деякі зауваження і побажання.

1. Відзначаючи достатню наукову ерудицію здобувачки, її аналітичні здібності, зауважимо, що в роботі бракує аналізу наукових праць учених з організації позаурочного навчально-виховного процесу, повноти розкриття спільного й відмінного в організації музично-ігрової діяльності на уроках та у позаурочний час.

2. Для достовірності результатів дослідження велике значення має те, на яке розуміння робочих понять воно спирається. У наукознавстві понятійно-категоріальний апарат визнаний одним із провідних пізнавальних засобів, що застосовуються в науковій праці і відіграє істотну роль в отриманні об'єктивно істинних наукових знань. З огляду на це бажано було в дисертаційному дослідженні глибше розкрити сутність і зміст понять "структура матриці музичної гри" (с. 70, с. 90, с. 91 та ін.) та "ігротехніка" (с. 6), якими послуговується автор у викладі тексту дисертації.

3. На сучасному етапі техніко-технологічного розвитку суспільства для всіх сфер життя, й для вищої освіти зокрема, актуальним є застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Нині більшість викладачів вільно користуються комп'ютером та його технологічними можливостями. Розкриваючи методику підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, доцільно було б висвітлити можливості використання веб-квестів у розв'язанні конкретних завдань теоретичної і практичної підготовки студентів.

4. Здобувачка виконувала експериментальне дослідження у вищих педагогічних навчальних закладах III-IV рівнів акредитації (Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Рівненський державний гуманітарний університет), а крім цього у коледжах (Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського, Гуманітарно-педагогічний коледж Мукачівського державного університету), що теж належать до категорії вищої школи, але I-II рівнів акредитації. Експериментальна робота проведена на матеріалах підготовки бакалаврів. Однак дослідженню бракує окреслення перспектив розширення і поглиблення підготовки майбутніх педагогів до організації дитячої музично-ігрової діяльності в контексті наступності професійної освіти вчителя початкових класів у ВНЗ III-IV рівнів акредитації (бакалавр – спеціаліст – магістр).

5. У роботі початкової школи об'єктивно виокремлюються навчальний та позаурочний навчально-виховні процеси. Організація музично-ігрової діяльності дітей в кожному з них є специфічною. Відтак, потрібно чітко визначити, в яких умовах досліджується організація музично-ігрової діяльності молодших школярів – на уроках, у позаурочному чи у цілісному навчально-виховному процесі?

6. Робота грамотно оформлена, тому в цьому сенсі особливих зауважень не виникає. Хочеться тільки побажати звернути увагу на деякі стилістичні недоречності, що зустрічаються в тексті дисертації, наприклад: "оволодіння якісною інтегративно-теоретичною підготовкою" (с. 10, с. 127, с. 137 та ін.), "підготовка студентів безпосередньо до керівництва естетичним вихованням школярів" (с. 19), вживання "напрямок" (с. 61) замість "напряму" тощо).

7. У додатках дисертації, з нашого погляду, варто було цілісно презентувати авторську програму "Практикуму з організації музично-ігрової

діяльності учнів початкової школи” (попри те, що вона аспектно аналізована в тексті дисертації).

Наші зауваження мають переважно рекомендаційний характер і не знижують загальної високої якості роботи. Сформульовані автором теоретичні висновки і практичні рекомендації достатньо аргументовані. Дисертантка виявила добру психологічну, музичну і методичну ерудицію, а також володіння сучасними методами педагогічного дослідження й аналізу його результатів.

Додамо, що автореферат адекватно відображає зміст дисертації.

Уважаємо, що дисертація Наталії Костянтинівни Мар’євич з теми “Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів” є самостійним завершеним й оригінальним дослідженням у галузі теорії і методики професійної освіти, відповідає вимогам МО України, що ставляться до такого типу робіт, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук,
професор

Куц

Н.В. Кудикіна

1.09.2015 р.

**ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
СТВЕРДЖУЮ**
Засідуючий відділом кадрів
Інституту педагогіки НАПН України

Кудикіної Н.В.

В.В. Шевченко

Відзив
офіційного опонента про дисертацію
Мар'євич Наталії Костянтинівни
«Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації
музично-ігрової діяльності молодших школярів», поданої на здобуття наукового
ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Сучасне реформування національної системи освіти, викликане змінами, які відбуваються у суспільному житті, зумовило необхідність впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти, який ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів. На відміну від дошкільного віку, основним видом діяльності молодшого школяра стає навчальна діяльність, в якій домінують такі пізнавальні процеси як сприймання, увага, уява, мовлення, мислення, пам'ять, і від того, як організує навчальний процес вчитель, які новітні технології, методи, форми навчання обере, залежить фізичне, психічне та моральне здоров'я школяра. Одним зі шляхів поступового, безболісного переходу учня від навчально-ігрової діяльності до навчальної є забезпечення методично грамотного використання вчителем початкових класів на всіх, без винятку, навчальних предметах, ігрових технологій. Включення вчителем в організацію навчального процесу молодших школярів музично-ігрової діяльності, як природної та гуманної форми навчання, зробить перші роки навчання у школі цікавими і корисними. Тому підготовка педагогічних кадрів, спроможних реалізувати засвоєння оновленого змісту освіти – першочергове завдання вищої школи. Саме проблемі підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, обґрунтуванню педагогічних умов та методики їх реалізації у процесі професійної освіти педагогів присвячене дослідження Мар'євич Н.К.

Перспективність і актуальність визначеної проблеми зумовлені протиріччям між потребою початкової школи в учителях із достатнім рівнем готовності використовувати мистецькі фактори успішної соціалізації молодших школярів і недостатнім рівнем мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів у процесі їх професійної підготовки.

Критичний аналіз дослідження Н.К. Мар'євич свідчить, що дисертація базується на ґрунтовному багаторічному педагогічному досвіді автора, на добросовісному вивченні і вмілому узагальненні наукових робіт, що мають безпосередній і опосередкований зв'язок з темою дослідження.

Аналізуючи дисертаційне дослідження, відзначимо, що робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Дослідницею переконливо обґрунтовано актуальність проблеми, чітко визначені мета, завдання, об'єкт, предмет, гіпотеза дослідження, комплекс теоретичних, емпіричних і статистичних методів організації дослідницької діяльності, ґрунтовно представлені наукова новизна, практичне значення одержаних результатів, що цілком відповідає суті дослідження.

Цінним є те, що здобувачкою детально досліджено проблему естетико-педагогічної підготовки вчителя початкових класів у контексті професіографічного підходу, де зроблено акцент на поліфункціональність діяльності майбутнього вчителя початкових класів, зокрема не тільки на її загальнопедагогічній, але й мистецькій складових; визначено специфіку підготовки майбутніх учителів початкових класів, спрямовану на організацію музично-ігрової діяльності молодших школярів та її структуру. Здійснено аналіз вітчизняних наукових джерел та зарубіжного досвіду музичної підготовки педагогічних кадрів, висвітлено проблеми музично-педагогічної освіти у сучасній теорії та практиці, досліджено зв'язок між музично-педагогічною підготовкою та музично-педагогічною освітою, інтерпретовано поняття «музично-педагогічна освіта». Автором дослідження виявлено, що готовність майбутнього учителя початкових класів до організації музично-ігрової діяльності учнів є важливою складовою його загальної готовності до організації музичного виховання молодших школярів.

На основі дефінітивного аналізу поняття *«музично-ігрова діяльність молодших школярів»* дисертанткою виокремлено спеціальний термін *«музична гра»* як педагогічний метод і засіб для досягнення завдань музично-естетичного виховання молодших школярів. Слід відзначити здійснений Н.К. Мар'євич

глибокий теоретичний аналіз гри як музично-педагогічної дефініції, що надало їй підставу об'єднати всі ігри у дві групи: музичні ігри та ігри з елементами музичної діяльності. Науковець не оминула увагою важливий аспект досліджуваної проблеми – психологічні особливості організації та педагогічного управління ігровою діяльністю молодших школярів. Як результат – дисертанткою узагальнено науково-методичні знахідки сучасних учених і розроблено методiku проведення музичних ігор за відповідними етапами.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури Мар'євич Наталією Костянтинівною визначено і обгрунтовано *педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів*, які забезпечують організацію музично-ігрової діяльності учнів початкових класів, а саме:

- реалізація гносеологічно-знаннєвого підходу до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів у процесі загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя;

- забезпечення рефлексивної готовності майбутнього вчителя початкової школи до організації музично-ігрової діяльності дітей у процесі становлення педагогічної майстерності;

- розвиток у студентів методичної вправності щодо організації музично-ігрової діяльності учнів на основі інтегрованого підходу до навчально-виховної роботи в школі першого ступеня;

- впровадження креативного підходу до організації позааудиторної роботи зі студентами на музично-ігровій основі.

Цінним результатом теоретичного етапу дослідження є, на наш погляд, розробка та обгрунтування авторкою моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, яка забезпечує реалізацію педагогічних умов, визначених дисертанткою.

Авторська модель, що включає цільовий, методологічний, операційно-змістовий і результативний компоненти, представлена як навчально-виховний процес, що забезпечує сформовану готовність майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів на основі

розвитку естетичної спрямованості педагогічної дії, когнітивно-мистецької обізнаності, креативно-методичної вмілості, рефлексивно-регулятивної активності. Зміст кожного з компонентів автор конкретизує (с. 70-72).

Заслужений інтерес викликає розроблена дисертанткою методика поетапного включення студентів в організацію музично-ігрової діяльності дітей (*знаннєво-підготовчий, технологічно-практичний та креативно-організаторський*). Переконливим свідченням наукової зрілості дослідниці є, на нашу думку, науково коректне розкриття авторських методичних прийомів («А чи знаєте ви...», «Музично-ігровий ярмарок», «Музична хвилинка-цікавинка», «Подорож у світ мистецтва»), дослідницьких проектів, мультимедійних технологій тощо. Особливої уваги заслуговує упорядкування “Музичної ігроскриньки”, де знайшли своє місце наступні блоки: «Вокальна діяльність молодших школярів», «Музично-інструментальне мистецтво», «Хореографічна діяльність молодших школярів», «Банк ідей музично-ігрової взаємодії», «Музично-ігрова мозаїка». Незаперечною цінністю має обрана науковцем активна форма підготовки майбутніх учителів: комплекс навчально-педагогічних ігор, які спрямовані на розвиток природних задатків майбутніх вчителів, виховання творчого ставлення до педагогічної діяльності. Заслуговує схвалення презентація творчих робіт студентів і в тексті, і в додатках до дисертації, що є документальним достовірним показником розвитку творчої фантазії студентів в процесі їх професійної підготовки.

Слід зазначити, що, описуючи дослідно-експериментальну роботу, дисертантка детально характеризує кожен з означених етапів експерименту, надає доречні приклади, здійснює кількісний та якісний аналіз результатів проведеної роботи. Дієвість розробленої моделі і педагогічних умов підтверджується результатами проведеного експерименту, використанням комплексу сучасних діагностичних методик відповідно до мети і завдань дослідження, реальним підвищенням рівня готовності майбутніх учителів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів.

Характеризуючи наукову новизну результатів дослідження, відзначаємо, що вперше дисертанткою теоретично обґрунтована та апробована модель підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, розроблено критерії та виокремлено рівні готовності майбутніх педагогів до досліджуваної діяльності (елементарно-невизначений, початково-індиферентний, достатньо-репродуктивний, творчо-конструктивний); уточнені поняття *«музично-ігрова діяльність молодших школярів»* і *«готовність майбутнього вчителя початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів»*.

Практичне значення дослідження Н.К. Мар'євич полягає в розробці та експериментальній апробації моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, яка може, без сумніву, використовуватись у вищих навчальних закладах мистецько-педагогічного профілю, а її окремі елементи – у методичній роботі загальноосвітніх навчальних закладів та у системі післядипломної освіти вчителів початкових класів. Наукового і практичного значення набувають запропоновані дисертанткою авторська варіативна навчальна дисципліна – «Практикум з організації музично-ігрової діяльності учнів початкової школи», зошит індивідуальної підготовки студентів до досліджуваної діяльності, методичні посібники, які є надійним підґрунтям для педагогічної практики майбутніх педагогів.

Загальна структура роботи відзначається логічною цілісністю та змістовною взаємодоповнюваністю окремих розділів.

Висновки роботи узагальнюють результати теоретичного, емпіричного і експериментального етапів дослідження та свідчать про реалізацію поставлених завдань і досягнення мети дисертаційної роботи.

Основні наукові результати добре проілюстровані в таблицях і рисунках, представлені у 20 одноосібних публікаціях: 8 статей у наукових фахових виданнях, 9 статей у збірниках наукових праць, 2 статті в зарубіжних виданнях, 1 навчально-методичний посібник.

Позитивно оцінюючи дослідження Мар'євич Наталії Костянтинівни, вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження і побажання:

1. Розглядаючи у I розділі теоретико-методологічні основи досліджуваної проблеми, авторка аналізує наукові дослідження і залучає достатньо великий об'єм наукового матеріалу. На нашу думку, сприйняття тексту I розділу покращилося б, якби дисертантка не тільки проаналізувала, але й узагальнила і систематизувала позиції науковців у вигляді таблиць.
2. Аналіз тексту дисертації дає можливість стверджувати, що між поняттями «музично-педагогічна підготовка» та «музично-педагогічна освіта» є взаємозв'язок. Дисертантка наводить приклади трактування науковцями цих понять, але, враховуючи їх дифузність, доречно було б уточнити, у чому конкретно полягає цей зв'язок.
3. У II розділі дисертаційного дослідження відповідно визначених дисертанткою педагогічних умов, розроблено модель підготовки вчителів початкових класів до організації дитячої музично-ігрової діяльності. Доцільним, на нашу думку, було б узагальнення наукових підходів, які стали основою розробленої моделі (гносеологічно-знаннєвий, професіографічний, креативний тощо).
4. У підрозділі 2.1. Н.К. Мар'євич дає загальну характеристику етапів підготовки майбутніх фахівців до досліджуваної діяльності і зазначає, що на третьому креативно-організаторському етапі дослідно-експериментальної роботи використовувались всі виокремлені педагогічні умови (с.70). Логічним було б акцентувати увагу на тому, які педагогічні умови використовувалися на перших двох етапах дослідження, і показати взаємозв'язок обґрунтованих педагогічних умов і етапів дослідно-експериментальної роботи.
5. Презентовану дисертанткою програму авторської варіативної навчальної дисципліни «Практикум з організації музично-ігрової діяльності учнів початкової школи» варто було викласти не в основному тексті дисертації, а винести в додатки.

Разом із тим зроблені зауваження не знижують теоретичного і практичного значення виконаного дослідження, характеризують складність проблеми, що досліджується і не впливають істотно на загальну позитивну оцінку дисертації.

Враховуючи актуальність, новизну та обґрунтованість одержаних результатів, вважаємо, що дисертаційне дослідження за темою «Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів», повністю відповідає вимогам ВАК України до кандидатських дисертацій, а її авторка – Мар'євич Наталія Костянтинівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент :

Т.В. Агейкіна-Старченко
кандидат педагогічних наук,
вчитель-методист, вчитель вищої категорії
закладу «Навчально-виховний комплекс:
загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів –
гуманітарно-естетичний колегіум №29
Вінницької міської ради»

Трушенко М.С.